

Kommunstyrelsekontoret

Handläggare: Johannes Sandberg
Titel: Vattenstrateg
E-post: johannes.sandberg@norrtalje.se

Till: Kommunfullmäktige

Antagande av Norrtälje kommuns klimatanpassningsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen föreslår:

Kommunfullmäktige beslutar anta klimatanpassningsplan för Norrtälje kommun (del A-C)

Kommunstyrelsen beslutar för egen del att uppdra till kommunstyrelsekontoret att säkerställa att klimatanpassningsplanen tillämpas av alla kommunala verksamheter och nämnder, kommunala bolag och de aktörer som utför verksamhet på uppdrag av Norrtälje kommun.

Sammanfattning

Målet med Norrtälje kommuns klimatanpassningsplan är att skapa ett motståndskraftigt samhälle som står robust inför klimatförändringarnas konsekvenser. Risken för störningar i kommunala och samhällsviktiga verksamheter ska minimeras.

Klimatförändringarna förväntas påverka hela kommunen och flertalet verksamheter. Ökad kunskap krävs om de klimatrisker som kan påverka viktiga näringar som lantbruk, skogsbruk och besöksnäring, samt hur de på ett kostnadseffektivt sätt kan anpassa sin verksamhet till ett förändrat klimat.

Klimatanpassningsplanen gäller perioden 2025–2032. Målsättningen är att planen ska säkerställa kunskap om nuläge, kunskapsbehov, samt identifiera prioriterade åtgärder som minskar allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, människors liv och hälsa, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

Handlingsplanen utgår från fokusområdena:

- Bebyggelse, byggande och samhällsplanering
- Infrastruktur och tekniska försörjningssystem,
- Naturmiljö, areella näringar och turism, naturolyckor
- Hälsa och välmående
- Kultur- och fornmiljö
- Utbildning och kommunikation

För respektive fokusområde beskrivs klimatrisker, målbild, nuläge samt förslag på åtgärder med ansvariga nämnder och bolag. Klimatanpassningsarbetet förväntas pågå kontinuerligt och integreras i kommunkoncernens ordinarie verksamhet i linje med kommunens styrmodell, samt i samverkan med övriga intressenter i samhället. I det inledande åtgärdsarbetet har 25 prioriterade åtgärder identifierats som angelägna att genomföra under 2025 och 2026, eller därefter.

Ärendet

Uppdraget

Kommunstyrelsekontoret har fått i uppdrag att kartlägga vilken kunskap som krävs för att ta fram och anta en klimatanpassningsplan. Uppdraget har drivits av en förvaltningsövergripande

samordningsgrupp för klimatanpassning som leds av kommunstyrelsekontoret. Under år 2024 har samordningsgruppens arbete resulterat i färdigställda styrdokument för klimatanpassning, dvs de förslag till styrdokument del A-D som föreslås i detta ärende.

Norrtälje kommuns Klimatanpassningsplan – systematisk styrning av klimatanpassningsarbetet 2025—2032

Klimatanpassningsplanens mål är att bidra till att ständig förbättring av kommunens förmåga till anpassning i ett förändrat klimat. Planen ska säkerställa övergripande styrning, beskrivning av nuläge, kunskapsbehov, samt identifiera prioriterade åtgärder som minskar allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer.

Klimatanpassningsarbetet förväntas pågå kontinuerligt och integreras i kommunkoncernens ordinarie verksamhet i linje med kommunens styrmodell, samt i samverkan med övriga intressenter i samhället. Klimatanpassningsarbetet bör ses som en naturlig del av arbetet med Agenda 2030, miljömålen och andra nationella och internationella mål.

Klimatanpassningsplanen är ett styrande dokument för kommunala verksamheter och nämnder, kommunala bolag, samt de aktörer som utför verksamhet på uppdrag av Norrtäljes kommun. Målet är att skapa ett systematiskt arbete där verksamheternas årliga verksamhetsplanering stöds av klimatanpassningsplanens inriktning, samt följs upp med utgångspunkt i kommunens styrmodell.

Klimatanpassningsplanen som helhet består av flera dokument:

- Del A - strategiskt styrdokument som beskriver syfte, bakgrund, mål, grundläggande principer, ansvar, organisation, genomförande, finansiering och uppföljning
- Del B – en översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys av de hot och risker som är relevanta i Norrtälje kommun utifrån identifierade fokusområden
- Del C – en översiktlig sammanställning av prioriterade åtgärder för kommunkoncernens nämnder, bolag, avdelningar
- Del D – vägledande principer i klimatanpassningsarbetet
- Del E - klimatanpassningsorganisation (utvecklas under 2025)
- Del F – styrdokument Norrtälje kommun
- Del G – skyfallsplan för Norrtälje kommun (tas fram under 2025) behandlar regn som inte kan hanteras av dagvattensystemet och som innebär risker för liv, störningar på samhällsviktig verksamhet, allvarliga personella och materiella skador och skador på miljön.

Del A – C förslås ligga till grund för beslut i detta ärende. Klimatanpassningsplanens del D utgör nationellt antagna principer för klimatanpassningsarbete och ingår inte i beslutet (gäller även del E). Del D syftar till att vägleda kommunkoncernen i utveckling av klimatanpassningsarbetet under målperioden.

Lagkrav i klimatanpassningsarbetet

Kommuner har ett ansvar för att vidta förebyggande klimatanpassningsåtgärder. För ny bebyggelse är ansvaret kopplat till kommunens planmonopol och de krav som ställs i plan- och bygglagen. För den befintliga miljön har kommunen ett ansvar i egenskap av fastighetsägare och huvudman för kommunal verksamhet, ansvaret för att vidta åtgärder för skydd av privat egendom vilar dock på den enskilde fastighetsägaren.

Kommunens ansvar för klimatanpassning i planlägningsfrågor beskrivs enklast i termer av ansvar för ny respektive befintlig bebyggelse. Ny bebyggelse inom detaljplan ska förläggas till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion (PBL 2 kap 5 §). Kommunen kan komma att bli skadeståndsskyldiga mot fastighetsägare om bebyggelse tillåts på olämplig mark, eller om kommunen låter bli att inhämta tillräcklig kunskap. Skadeståndsansvaret preskriberas 10 år efter att planen har antagits. (SOU 2017:42 s 137).

För befintlig bebyggelse saknar kommunen motsvarande planläggningsansvar. Kommunen är dock skyldig att beakta klimatrelaterade risker i sin översiktsplan. Kommunen ska i översiktsplanen redogöra för sin syn på risken för skador som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion. Av översiktsplanen ska det även framgå hur sådana risker kan minska eller upphöra (PBL 3 kap 5 § 4). Plan- och bygglagen syftar till att uppnå en god och långsiktig hållbar livsmiljö utifrån ett helhetsperspektiv, vilket innebär att lagstiftningen ger stöd för en bredare riskanalys i översiktsplaneskedet som kan omfatta andra klimatrelaterade risker.

Ytterligare lagstiftning som reglerar kommunens ansvar vid klimatrelaterade olyckor är lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunens räddningstjänst har ansvar att hindra och begränsa skador vid olyckor eller överhängande fara för olyckor. Detta innebär att kommunen vid exempelvis ett skyfall som orsakar plötsliga översvämningar har en skyldighet att agera med räddningsinsatser om det är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande. Behovet avgörs av värdet på det hotade intresset, fara för liv och hälsa samt kostnaden för insatsen. Ansvaret innebär att hindra eller begränsa skador, dock inte att ersätta förstörd egendom.

Även Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap påverkar kommunens ansvar för klimatrelaterade olyckor. Enligt denna lag ska kommunen analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Minimikravet är att kommunen gör en risk- och sårbarhetsanalys som omfattar det geografiska området, kommunens egen organisation samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.

Kommunen ska också enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Bedömningen ska finnas i kommunens vattentjänstplan som ska upprättas under 2023. Enligt LAV ska VA-anläggningar även tillgodose skäliga anspråk på säkerhet.

Fastighetsägaren har ansvar för sin fastighet och står för kostnaderna för skador. Detta innebär att fastighetsägaren har det yttersta ansvaret för klimatanpassning av befintlig bebyggelse. Fastighetsägarens kostnad för skador förs till viss del över på försäkringskollektivet. I den nationella strategin för klimatanpassning anges att ansvaret för anpassning av egendom i första hand ligger på egendomens ägare. Fastighetsägare kan vara privatpersoner, privata bolag, kommuner eller statliga myndigheter. (Boverket 2020)

Länsstyrelserna har sedan 2009 ett regeringsuppdrag att samordna klimatanpassningsarbetet på regional nivå. Detta innebär bland annat att Länsstyrelserna ska verka för att stärka kunskapen om klimatanpassning i regionen och förmedla relevanta underlag, vägledning och rekommendationer till länets aktörer. Länsstyrelsen ska även initiera, stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete, stödja och följa upp regionala sektorsmyndigheters klimatanpassningsarbete, och bidra till att ta fram underlag för ökad kunskap (SFS 2018:1428).

Länsstyrelsen har även ett tillsynsansvar för kommunens planläggning enligt PBL. Detta innebär att staten genom länsstyrelserna har ett ansvar för att kommunerna följer bestämmelserna i PBL och beaktar risken för olyckor, översvämning och erosion vid detaljplanläggning.

Tidplaner och prioriterade åtgärder

Klimatanpassningsplanen gäller perioden 2025–2032. De åtgärder som är beskrivna i klimatanpassningsplanens Del C förväntas arbetas in i Norrtälje kommuns verksamhetsplaner från år 2025. I Del C framgår en sammanställning av respektive nämnd och bolags prioriterade åtgärder.

Åtgärderna är sammanställda utifrån kommunkoncernens ansvarsområden och prioriterade utifrån angelägenhet för genomförande i det inledande klimatanpassningsarbetet. Allteftersom att klimatanpassningsarbetet fördjupas, till exempel genom den fördjupade klimat- och sårbarhetsanalysen som planeras för år 2025, förväntas mer omfattande åtgärdsplaner tas fram.

De prioriterade åtgärderna är sammanställda för Norrtälje kommuns nämnder och bolag utifrån analysen i del B. De åtgärdsnummer som redovisas i respektive tabell är identifierade och redovisade per fokusområde i del B. Vissa åtgärder genomförs för flera fokusområden.

Tills vidare utgör därmed del C en inledande åtgärdsinriktning där:

- Åtgärderna är prioriterade i tid utifrån angelägenhet för genomförande.
- Åtgärder som kan genomföras direkt inom nuvarande ramanslag ska genomföras under 2025.
- Åtgärder som kräver verksamhetsförändring (utökat ramanslag eller utökat investeringsbidrag) ska lyftas fram i ordinarie verksamhetsplanering, samt i kommunens mål och budgetprocess i syfte att säkerställa genomförande inför år 2026 eller senare.
- De prioriterade åtgärderna kommer att kompletteras med nya åtgärder efter 2025, dvs. utifrån den fördjupande klimat- och sårbarhetsanalysen.

Konsekvenser och risker

I klimatanpassningsplanen (Del B) redovisas en översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys av de hot och risker som är relevanta i Norrtälje kommun utifrån identifierade fokusområden. Norrtälje kommuns klimatanpassningsplan lägger därmed grunden för att systematiskt minimera risker och negativa konsekvenser av klimatrisker. Antagande av klimatanpassningsplanen bidrar därmed till ett systematiskt kartläggnings- och utredningsarbete som bidrar till att ta fram nödvändiga åtgärdsplaner som minskar sårbarheter och konsekvenser för samhällsviktiga verksamheter i Norrtälje kommun.

Under år 2025 kommer en fördjupad klimat- och sårbarhetsanalys genomföras för Norrtälje kommun. I analysen kommer de tio prioriterade utmaningar (klimatrisker): som identifierats i den nationella strategin för klimatanpassning (Skr 2023/24:97, se kapitel 7 del A) användas som ett underlag för att säkerställa en helhet i analysen av konsekvenser och risker. I tillägg så kommer de nationellt framtagna principerna för klimatanpassningsarbete genomsyra och visa inriktningen i de kommande årens arbete. Principerna redovisas i del D.

Ärendets beredning

I framtagandet av klimatanpassningsplanen har tjänstepersoner som ingår i kommunens samordningsgrupp för klimatanpassning deltagit. I gruppen ingår representanter från kommunstyrelsekontoret (strategi och utredning, säkerhet och beredskap), samhällsbyggnadskontoret (planenheten, gatu-parkenheten), samt Norrtälje Vatten och Avfall AB .

Representanter från Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden, barn- och skolenämnden, samt utbildningsnämnden samt bolagen: Campus Roslagen AB, Norrtälje Energi AB, samt Roslagsbostäder AB har informerats under processen.

En inbjudan att delta i granskning av klimatanpassningsplanen och tillhörande bilagor har genomförts under perioden 24/9–9/10 2024. Extern samverkan och information om klimatanpassningsplanen förväntas genomföras efter antagande, dvs under år 2025.

Ekonomiska konsekvenser

För kommunkoncernens ekonomi

I mål och budget för år 2025–2027 är 2000 tkr avsatt från år 2025 och framåt för klimatanpassningsplanens genomförande. Ramanslaget hanterar verksamhetsförändringsbehov i form av ökade analys och utredningskostnader för Klimat- och sårbarhetsanalys, skyfallsmodelleringar med mera.

Personalbehov för kommunkoncernen, dvs att driva och delta i förvaltningsövergripande klimatanpassningsarbete, samt i prioriterade projekt är i dagsläget inte kostnadssatt. Generellt förväntas personalbehovet öka allteftersom att kunskapen ökar om nödvändiga anpassningar krävs (fysiska åtgärder, ökade driftskostnader med mera). I de fall där kommunen är ansvarig för att säkerställa fysiska klimatanpassningsåtgärder kan behov av ökad investeringsram för klimatanpassningsåtgärder bli aktuellt.

För samhällsekonomin

Lokalt framtagen kunskap om övergripande samhällsekonomiska kostnader (och åtgärder) för Norrtälje kommun är inte tillgänglig utifrån tillgängligt planeringsunderlag. Ökad kunskap om åtgärds-kostnader kommer att finnas tillgänglig efter år 2025 när den fördjupade klimat- och sårbarhetsanalysen har genomförts för Norrtälje kommuns geografiska område.

I Klimatanpassningsplanen del A, kap 14 föreslås generella principer för finansiering av klimatanpassningsarbetet.

Konsekvenser för barn

Åtgärder för att begränsa klimatpåverkan (genom minskade utsläpp av växthusgaser) behöver kombineras med åtgärder för förbättrad klimatanpassning, dvs utifrån klimatanpassningsplanen. I ett framtida klimat kan luftföroreningar, i kombination med värmebölja och brist på tillgång till gröna miljöer, ökar hälsoriskerna. Gravida kvinnor och barn och de med kroniska hjärt- och lungsjukdomar är särskilt utsatta. Detta är av speciellt intresse i stadsmiljöer där extremvärme kombinerad med höga halter av luftföroreningar ökar bildningen av marknära ozon och koncentrationen av partiklar, något som betydligt påverkar dödligheten och värmerelaterade sjukdomsfall.

Klimatanpassningsplanens åtgärder: 1,2, 5, 6, 8, 21 och 22, som presenteras i del C bidrar till att minska effekter av värmebölja, samt öka kunskap om hur hälsa och välmående hos äldre, barn, personer med funktionsnedsättning samt socialt utsatta grupper kan säkerställas. Sammantaget bidrar klimatanpassningsplanens antagande positivt till nämnda gruppers hälsa och välmående, med särskilt fokus på boende, hälsa, fritid och utbildning

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Ett landsbygds och skärgårdsperspektiv i klimatanpassningsarbetet kommer att utvecklas i samband med att den fördjupade klimat- och sårbarhetsanalysen som genomförs under år 2025.

Utifrån ett landsbygd- och skärgårdsperspektiv är det till exempel angeläget att ökad kunskap tas fram om beredskapsbehov för klimatrelaterade naturolyckor i landsbygds- och skärgårdsområden. Särskilt eftersom landsbygds- och skärgårdsområden kan ha begränsade resurser för krisberedskap. Ett ökat fokus på lokalt samarbete med lokala företag och organisationer kan skapa robustare system för att hantera naturolyckor. Vidare krävs ökad kunskap om hur klimatrelaterade utmaningar som stormar och översvämningar påverkar tillgängligheten till skärgården, något som är viktigt både för boende och för turism.

Anette Madsen
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Johan Hernman
Stabs- och planeringschef
Stabs- och planeringsenheten

Bilagor

Klimatanpassningsplanen som helhet består av flera dokument:

Del A - strategiskt styrdokument som beskriver syfte, bakgrund, mål, grundläggande principer, ansvar, organisation, genomförande, finansiering och uppföljning

Del B – en översiktlig klimat- och sårbarhetsanalys av de hot och risker som är relevanta i Norrtälje kommun utifrån identifierade fokusområden

Del C – en översiktlig sammanställning av prioriterade åtgärder för kommunkoncernens nämnder, bolag, avdelningar

Del D – vägledande principer i klimatanpassningsarbetet
Del E – styrdokument Norrtälje kommun

Beslut skickas till

Kommunens samtliga nämnder
Kommunens samtliga förvaltningar
Norrtälje kommunhus AB
Norrtälje Vatten och Avfall AB
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje
Campus Roslagen AB
Norrtälje Energi AB
Roslagsbostäder AB